

Carlo Roberto Maria Redaelli

SPET NAJDENA KNJIGA

Pastirsko pismo 2019-2020

izdala Voce Isontina

Leto 622 pred Kristusom, Jeruzalem. Kralj Jošija je star 26 let. Zavladal je, potem ko so mu med dvorno zaroto umorili očeta Amona. Takrat je bil star osem let. Bodisi kralj Amon kakor ded Jošija in kralj Manase (ta je vladal Jeruzalemu kar 45 let) so se oddaljili od vere v Izraelovega Boga in so sprejeli kananejsko in asirsko praznoverje (postali so njihovi podložniki), postavili njihove malike v Salomonov tempelj, opravljali čarovnije ter darovali človeške žrtve. Jošija pa je hotel ostati zvest Gospodu in se vrniti k veri Božjega ljudstva; želel mu je tudi vrniti dostojanstvo in avtonomijo v odnosu do asirske hegemonije (in sicer tako, da je izkoristil počasno šibitev njihove oblasti na račun Babiloncev). Menil je, da bi bilo potrebno najprej odstraniti malike iz templja in ga obnoviti. Svojega zvestega ministra Safana je pooblastil, naj stopi do duhovnika Helkija in mu ukaže naj uporabi zbrane tempeljske darove za plačilo mizarjev, zidarjev, umetnikov ter nakup lesa in kamenja za obnovo. Safan izpolni kraljevi ukaz, duhovnik Helkija pa ju presenti: med obnovo templja so namreč našli knjigo, Knjigo zapovedi. Duhovnik jo izroči ministru, ki se vrne h kralju in mu reče: *»Tvoji služabniki so izsuli denar, ki se je našel v hiši, in ga izročili delavcem, ki nadzorujejo v Gospodovi hiši«* (2Kr 22,9). K temu doda, kakor bi bilo postranskega pomena: *»Duhovnik Hilkijá mi je dal neko knjigo«* (2Kr 22,10). Kralj ukaže

Safanu, naj jo prebere in spozna, da je to Knjiga zaveze. Tedaj pošlje Safana, duhovnika Helkija in druge na posvet k prerokinji Kuldi. Ta potrdi, da je to res knjiga Gospodove zaveze, ki jo že predolgo nihče ne upošteva. Tedaj odloči, da bo ukazal njeno upoštevanje, da bo obnovil zavezo z Bogom, da bo začel s pomembno versko prenovo ter zopet uvedel praznovanje Pashe, kar so zanemarjali že stoletja.

Zakaj se spominjamo tega dogodka, ki je časovno tako oddaljen od nas? Ker lepo ponazarja naš “današnji dan”, v katerega smo poklicani, da živimo kot Cerkev. Tudi v naših letih smo našli knjigo: knjigo Svetega pisma, ki smo jo po stoletjih popolnega ali skoraj popolnega zanemarjanja zopet postavili v središče pozornosti življenja krščanske skupnosti, zlasti na pobudo drugega Vatikanskega cerkvenega zbora. Sedaj ima Božja beseda bistveno vlogo pri bogoslužju, pri katezezi, v teologiji, v učiteljstvu, na življenjski poti posameznikov in skupnosti itd. Skratka, za vsako obliko pripadnosti Cerkvi.

Smo lahko zadovoljni? Seveda moramo biti hvaležni Gospodu za ta dar naši generaciji - in zanj bomo dali odgovor (kar nam daje veliko odgovornost...), toda Božja beseda, ki nam jo ponuja Sveto pismo, še ni povsem razvila vseh možnosti za resnično prenovo Cerkve. Gotovo potrebuje ta prenova tudi praktične izbire, a predvsem se mora opirati na Božjo besedo, sicer tvegamo, da popravimo tempelj, kakor je storil Jošija v prvem hipu (in bo naredil nekaj stoletij kasneje sv. Frančišek, na začetku svoje poti, s cerkvijo sv. Da-

mijana), ne odpremo pa na široko sebe in svojega srca delovanju Besede in Duhu, ki govori po njej.

Naša škofija poskuša že nekaj let močno poudariti, da je Božja beseda žarišče: podobno delajo v drugih škofijah po Italiji in izven nje. Tudi pastirska pisma so vzela vedno za izhodišče Božjo besedo, nekatera so se celo povsem oprla na knjige nove zaveze: “Kdo je Cerkev” (2013-2014) na Apostolska dela; “Kdo je kristjan” (2015-2016) na evangelij po Luku; “Mladenič, ki je sledil Jezusu” na evangelij po Marku in zopet na Apostolska dela; “...tudi jaz pošiljam vas” (2018-2019) na evangelij po Janezu.

V letošnjem pastoralnem delovanju, med katerim bodo razne župnije doživele osrednji del pastirskega obiska, bo Božja beseda zopet središče življenja naših skupnosti, družin, posameznih kristjanov. Sam pastirski obisk, ki bo imel izrazito misijonski poudarek, bo moral postaviti Božjo besedo na prvo mesto. Želim torej ponuditi nekaj preprostih pripomočkov, da bi se v vsej škofiji krepila pozornost do Božje besede. Ob koncu tega pisma boste prebrali nekaj napotkov in pobud.

Vabilo, da bi bolj sledili Božji besedi, je vzbudilo v teh letih veliko zanimanja, a tudi nekaj vprašanj: tako z ozirom na skupine Božje besede kot v odnosu z Božjo besedo ter življenjem skupnosti in posameznikov. Primerno se mi zdi, da ponovno povzamemo najpogostejša vprašanja in jim damo nekaj odgovorov kot pripomoček za osebno in skupinsko razmišljanje. To kratko pastirsko pismo lahko uporabimo kot uvod v Božjo be-

sedo za skupine Besede (ki so prejele v lanskem pastoralnem letu novo moč in doživele zelo obetaven zagon), za različne župnijske svete in skupnosti ter za laična združenja, za katehezo odraslih in podobne primere. Seveda moramo dodati tudi osebno branje in razmišljanje.

NEKAJ VPRAŠANJ

Zakaj je Božja beseda važna?

Pravo uvodno vprašanje pravzaporav ni to. Prej obstaja drugo in je bolj neposredno: zakaj je Bog važen? Če je Bog važen za nas, potem je jasno, da je važna tudi njegova beseda; je torej bistveno, da mu prisluhnemu. Beseda, razen če je prazno besedičenje, razkriva osebo, sporoča njeno misel, odkriva njena čustva, da spoznati, kaj je v njenem srcu. Zato ima beseda temeljno vlogo v osebnem odnosu, v medsebojnem spoznavanju, v rasti neke harmonije in celo v čustvu ali prijateljstvu. To velja za medosebne odnose, toliko bolj za odnos z Bogom. Vemo, da se pogovarjamo le z osebo, ki nam vzbuja zanimanje. Njej pozorno in vztrajno prisluhnemo - ne površno in občasno. Ali nas Bog zanima? Želimo prehoditi pot, morda včasih tudi težavno, ki nam bo pomagala odpreti se Bogu in obenem drugim, kar je neizogibni pogoj za postopno spoznavanje resnice o sebi? Samo če bo odgovor pritrdilen, moremo in moramo pogumno začeti ali nadaljevati pot z Besedo.

Kje najdemo Božjo besedo?

Kje Bog govori?

Bog nam govori na različne načine: v Svetem pismu, po nauku Cerkve, preko stvarstva, v prepletanju zgodovinskih dogodkov, v skupnosti, ob pričevanju svetih (tudi izven meja Cerkve...), v notranjosti srca vsake osebe. V takih okoljih se Bog razodeva, v njih ga moramo iskati, poslušati in sprejemati.

Zakaj ima Sveto pismo prednost?

Ker je Sveto pismo prvo in resnično mesto, v katerem nam Bog govori in se nam razodeva. Knjige Svetega pisma so napisane po navdihu Svetega Duha, govorijo nam o Bogu, o njegovem delovanju, o njegovem delu odrešenja za nas in nam pomagajo spoznati, kaj je v človekovem srcu. Na poseben način nam odkrivajo Jezusa, Božjega Sina, ki je živa Beseda. Poleg tega nam kažejo na brezštevilno skupnost oseb, ki so preko stoletij in tisočletij iskale in našle odnos z Bogom, poslušale in posredovale njegovo Besedo, usmerile osebno in družbeno zgodovino v znamenju zaveze z Bogom. Sveto pismo nam ponuja obliko medčloveških odnosov - podživljanja zgodovine - na podlagi odnosa med Bogom in človeštvom. Pripoveduje nam zgodbe mož in ženà, čisto navadne in raznolike zgodbe: njihove življenjske izkušnje so opisane tako, da ne prikrivajo omejenosti in napak; tako lahko otipamo, da Bog prebiva v njih in da je njegova zaveza po meri vsakega. Poglobljeno in "preroško" branje pisane Božje besede ni nikoli namenjeno samemu sebi, pač pa usmerja bralca v spoznavanje novosti tiste Besede, ki jo Bog ponuja tudi nam, v naši zgodovini: preko okoliščin, dogodkov in oseb. Uči nas poslušati Boga danes, spoznati njegovo Besedo v različnih stvarnostih, od našega srca dalje. Brez vaje v razumevanju pisane Besede je zelo težko sprejeti in razumeti Besedo za današnji čas.

Sveto pismo je težko, potrebno ga je dobro poznati, če ga želimo brati in še zlasti razumeti.

Ali se kljub temu splača, da ga odpremo?

Vsako besedilo zahteva določen napor, da ga preberemo in razumemo. Sveto pismo ni izjema. Na primer: če beremo članek o športu, moramo seveda poznati jezik, v katerem je napisan, in moramo vsaj deloma poznati izraze, ki jih uporabljajo v določeni športni panogi - o pravilih igre, o oblikah športnega izrazoslovja itd. Za branje Svetega pisma moramo najprej imeti na razpolago dober prevod, saj ni bilo napisano v našem jeziku in je nastalo v drugačnem kulturnem okolju, ki je deloma zelo različno od našega (pomislite, da je preteklo že veliko časa od tedaj); potrebno je poznati osnovne prvine svetopisemskega besedišča in biblične kulture, poznati vsaj osnovni okvir nastanka knjige, ki jo želimo proučiti, poseči tudi po dobrih komentarjih.

In vendar je nekaj zahtevnega...

Res je, a kristjan, ki je svoj čas dobro zaključil katehetsko pot, ki vsaj redno sodeluje pri nedeljski maši in posluša homilije in razne razlage, ima gotovo osnovno znanje, ki mu omogoča, da se lažje približa Svetemu pismu. Ne smemo pozabiti, da skozi triletje - krog nedeljskih beril je namreč razdeljen na tri stopnje - poslušamo skoraj celotno besedilo štirih evangelijev, razna Pavlova pisma in pomembnejše odlomke najvažnejših novozaveznih in starozaveznih knjig. Prihodnje bogoslužno leto (2019-2020 - leto A) nam bo ponudilo skoraj celotno branje evangelija po Mateju.

Toda, kje naj začnemo?

Ni priporočljivo začeti s prvimi stranmi Svetega pisma. Bolj primerno je začeti z enim izmed evangelijev in postopoma z ostalimi; nato z Apostolskimi deli, od tu s Pavlovimi pismi in spisi nove zaveze in šele tedaj preiti h knjigam stare zaveze, po možnosti najprej k preroškim.

Je bolje brati posamezne, izbrane odlomke ali neprekinjeno celotno svetopisemsko knjigo, na primer evangelij?

Ne zanikam, da lahko tudi en sam stavek Božje besede nagovori človekovo srce z milostjo Svetega Duha; in to do take stopnje, da mu spremeni življenje (poznamo veliko zgledov korenite spreobrnitve kot posledico poslušanja in sprejemanja v srce nekaterih besed Svetega pisma, od sv. Antona puščavnika do sv. Avgušтина). Zato je važno že redno vsakodnevno branje in ohranjanje v sebi vsaj en stavek Svetega pisma, vendar moramo podčrtati, da samo celotno in neprekinjeno branje lahko koristi boljšemu spoznavanju evangelija ali kake druge svetopisemske knjige. To velja še posebno za evangelije, ki niso zbirka neurejeno in slučajno zapisanih pregovorov ali dogodkov, pač pa so sestavljeni v obliki celovite knjige. Sam evangelist Luka nam to razloži v uvodu svojega evangelija, kjer trdi, da so že mnogi pred njim zbirali pičevanja ljudi - ki so bili tudi prvi oznanjevalci - o Jezusovih delih in besedah, a je sam čutil potrebo, da *“vse po vrsti popiše”*, potem ko je osebno *“vse od začetka natančno poizvedel”*. Evangelist nam torej sporoča, da evangelij že sledi prvemu oznanjevanju apostolov in očividcev ter

prvim zapisom, ki so nastali pred njim; evangeliji, kot jih imamo danes v rokah, pa so že enotni in dobro urejeni. Sicer pa je res, in to velja za vsako svetopisemsko knjigo, da moremo Sveto Pismo razumeti s Svetim pismom: bolje poznamo njegovo besedilo - posamezne knjige ali celoto - lažje razumemo posamezno vrstico. Pri tem ne smemo pozabiti, da je Vstali tisti, ki - kakor učencema v Emavs (prim. Lk 24,27) - razkriva smisel celotnega Svetega pisma. On, učlovečena Beseda, je njegova izpolnitev. Izmed vseh besed Svetega Pisma Bog izreče samo enkrat in eno in edino Besedo ter po njej spregovori o sebi enkrat za vselej (prim. Heb 1,1-3).

To velja posebno za evangelije?

Seveda. To nam razloži sam Luka, ko naslovi svoj spis nekemu Teofilu (ime pomeni »ljubljeni od Boga«), ki je morda konkretna oseba ali, bolj verjetno, izraz za katerakoli krščanskega bralca. Evangelist izjavlja, da je sestavil evangelij z željo, da bi njegov bralec *»spoznal zanesljivost naukov, o katerih si bil poučen«*. Lahko bi rekli, da je evangelij po Luku napisan za že krščeno osebo in želi poglobiti njeno vero, njen osebni odnos do Jezusa.

Torej evangelije niso napisali, da bi opisali poteka zgodovine?

Evangelist Luka je upošteval tudi zgodovinske okoliščine, saj je raziskoval in prisluhnil pričam; tako tudi ostali evangelisti. Toda njihov namen ni bil podati natančne kronologije Jezusovih del ali besed, ampak da bi nam to pomagalo lažje spoznavati Gospoda in Odrešenika. Cilj

evangelijev je naša vera, kljub temu pa je razumljivo, da se začnejo z zgodovinskim podatkom o Božjem Sinu, ki je postal človek, je prebival v Palestini, je oznanjal odrešenje, je delal čudeže, je umrl in vstal, je poslal svoje učence po svetu oznanjat veselo novico. Evangelist Janez to zelo lepo razloži ob koncu svojega evangelija: *»Jezus je vpričo svojih učencev storil še veliko drugih znamenj, ki niso zapisana v tej knjigi; ta pa so zapisana, da bi vi verovali, da je Jezus Mesija, Božji Sin, in da bi s tem, da verujete, imeli življenje v njegovem imenu.«* (Jn 20,30-31). Mi bi radi odkrili tudi to, česar evangelist ni napisal, njemu pa je dovolj, da nas evangelij pripelje do vere in življenja.

Torej zgodovina ni pomembna za branje evangelija in Svetega pisma?

Sveto pismo nam predstavlja zgodovino odrešenja, to nas zanima. Zgodovina odrešenja pa ni fantazija, je božja prisotnost znotraj dogodkov človeške zgodovine. Sveto pismo ima veliko zgodovinskih oprijemov. Znanstveniki jih radi primerjajo tudi z različnimi pisnimi ali drugačnimi izročili, da bi sestavili zgodovino izraelskega naroda, Jezusa, prve Cerkve. To primerjanje še bolje osvetli Sveto pismo samo.

Preučevalci Svetega pisma imajo torej važno vlogo?

Vsekakor in ne samo glede zgodovinskih podatkov. Zaradi potrpežljivega in netrudljivega dela tisočev katoliških in nekatoliških biblistov, ki so izkušeni v različnih panogah, imamo posebno v zadnjih stoletjih lahko na

razpolago biblični tekst, ki je s pomočjo besedne kritike zelo blizu izvirnemu; razpolagamo z dobrimi prevodi, ki temeljijo na boljšem poznavanju izvirnih jezikov in krajevnih kultur; sposobni smo odkriti razvoj nastajanja posameznih knjig z njihovim literarnim žanrom, s pomočjo eksegeze ter zgodovinske kritične metode pa razumeti smisel vsake vrstice. Preko literarne, govorniške, pripovedne in semioptične analize se lahko celo poglobimo v načine oblikovanja vsakega besedila, obenem pa nam nekatere humanistične vede (sociologija, kulturna antropologija, psihologija, psihoanaliza idr.) pomagajo, da bolje razumemo kontekst, značilnosti, cilje, pa tudi da ga beremo iz različnih zornih kotov (npr. »bolj žensko« branje). Obstaja tudi »kanonični« pristop do Svetega pisma, ki sicer ne podcenjuje drugih metod, a si vzame za izhodišče besedilo, ki nam ga izroča Cerkev, v svoji celovitosti in neposredni sporočilnosti. Gotovo bo bralec Svetega pisma, čeprav ni specialist, a ima dovolj kulturne podlage, s hvaležnostjo sprejel spoznanja znastvenikov, ki so dandanes pogosto na razpolago tudi na spletu. Dovolim si trditi, da mu bo to še bolj okrepilo željo po spoznanju Svetega pisma ter poslednično Božje besede z osebno poglobitvijo vanjo.

Mnogi, ki so morda začeli brati sistematično in poglobljeno samo evangelije, trdijo, da jih je to pripeljalo v krizo osebne, tradicionalne vere, prisvojene med urami krščanskega nauka...

Verjetno gre za osebe, ki niso rosno mlade... Katekizmi, ki so jih predlagali škofje v Italiji od 70-ih let prejšnje-

ga stoletja dalje, imajo močan biblični odtis, uvajajo v spoznavanje Jezusa iz evangelijev in pomagajo utemeljiti vero na Božji besedi. Kdor se je pa oblikoval s katekizmom Pija desetega, ki je sestavljen v obliki vprašanj in odgovorov, bo naletel na morebitno nelagodnost. Ta katekizem je nastal v drugačnem kontekstu: v njem se teologija in učiteljstvo le posredno opirata na Sveto pismo. Takrat so radi iskali biblične citate, da bi potrdili svoje dogmatične trditve, toda večkrat izven konteksta. Prvo vprašanje je bilo: kdo nas je ustvaril? Ob njem pa odgovor: Bog; drugo vprašanje je bilo: kdo je Bog?, z odgovorom: Bog je najodličnejše bitje, Stvarnik in Gospod nebes in zemlje. Vse trditve so resnične, a evangeliji prikazujejo Boga najprej kot Očeta, ki nas ljubi in ki je poslal svojega Sina ne da bi sodil svet, ampak da bi ga odrešil. Med Bogom, kot najodličnejšim bitjem, in Bogom, ki je Oče in nas ljubi, ki je učlovečeni Sin in ki je umrl in vstal za nas, ki je Sveti Duh in nas napolnjuje z milostjo... je sporočilo različno. To nas še bolj prevzame in nam vzbuja vprašanja. Potrebno je torej, da s pomočjo spoznavanja in sprejemanja Božje besede spremenimo svoj pristop do vere, ki smo jo prejeli: to je ne zanika kot tudi ne načinov, s katerim nam je bila posredovana. Nasprotno: jo prečiščuje, jo polepša, da jo sprejemamo bolj veselo in kot sredstvo osvobajanja... Taka vera pa je tudi bolj zahtevna. Bog je namreč usmiljeni Oče, ki te ljubi in ne zahteva, da se strogo držiš določenih pravil - kar naj bi Bog, strogi sodnik, neusmiljeno sodil. Naš odgovor popolne ljubezni je: *»Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor*

samega sebe» (Lk 10,27). Ljubezen je zatevna, a obenem osrečuje.

Torej Božja beseda lahko pomaga razumeti, kar smo se naučili v preteklosti in tudi razne verske navade?

Točno to! Vodi do izvira, ki je razodeta Beseda. Pomislimo na primer, kako lahko spremenimo svoj pristop k spovedi s pomočjo tiste prilike, ki smo jo nekoč imenovali o izgubljenem sinu in smo brali pretežno le njen prvi del. Danes jo pravilno imenujemo prilika o usmiljenem Očetu, ki prosi svoja sinova, naj sprejmeta njegovo ljubezen: eden izmed njiju se je namreč oddaljil, drugi pa ne dojame, kako velik dar je bivati v hiši Očeta, ki je usmiljen in nas povezuje v bratsko občestvo. V Svetem pismu lahko odkrijemo tudi prenovljen pogled na krščansko moralo in jo razumemo drugače. Vzemimo primer zapovedi: če jih beremo znotraj njihovega konteksta, jih ne bomo razumeli kot abstrakten seznam zakonov, ampak kot predlog oblike življenja, ki ga daje Bog zaveze, Bog, ki osvobaja. Tudi oblika našega krščanskega občestva lahko doživi korenito prenovo, če se vrnemo k izkušnji prve skupnosti, kakor jo opisujejo zlasti Apostolska dela in pisma apostolov.

Kako lahko Božja beseda pomaga prenoviti osebno pot vere?

Pomaga nam branje tistih besedil Svetega pisma, ki osvetljujejo pot vere raznih oseb (ne »junakov«, a re-

sničnih, avtentičnih oseb...) in nas pripeljejo do spoznanja samega sebe v njih. Jaz sem Abraham: tudi mene Gospod prosi, naj grem iz neke »moje« dežele... Jaz sem Elija: tudi mene Gospod prosi, naj se vrnem na njegovo sveto goro... Jaz sem Elizabeta: tudi jaz večkrat občutim svojo neplodnost, a tudi presenetljivo Gospodovo milost... Jaz sem Peter: navdušeno sledim Jezusu, a podobno kot on težko sprejemem križ. Jaz sem Magdalena: tudi mene kliče po imenu in me pošilja naj oznanjam Vstalega... To pot lahko doživimo samo potem, ko že globlje in popolneje poznamo Sveto pismo. Predtem si moramo postaviti dve vprašanji, posebno ko beremo evangelij: kdo je Jezus v tem odlomku? kdo sem jaz? Potrebno je bolj spoznavati Gospoda, bolj spoznavati sebe in se sprejemati, takšnega kot sem, odkriti, da me Bog ljubi in razumeti, da mu moram biti podoben, prositi Svetega Duha, naj njegovo mišljenje postopoma postane tudi moje mišljenje. To je cilj pristanja k Božji besedi.

Kako lahko Sveto pismo pomaga življenju skupnosti?

Beremo, premišljujemo Božjo besedo, skupaj molimo... ne, ker je to komod ali lušno, pač pa ker tako rastemo skupaj na poti spoznavanja Gospoda in drugih ter razumemo smisel občestva, ki mu pripadamo. Medtem ko bomo skupaj zoreli, zasidrani v Besedi in s pomočjo Svetega Duha, bomo polagoma (potreben je čas...) odkrili, da smo začeli opuščati človeške kriterije učinkovitosti, protagonizma, nasprotij, prebrisanosti,

osebnih interesov itd. ter sprejeli evangeljske kategorije; seveda, ne brez stalnega boja (notranjega, osebnega boja, kakor tudi občestvenih trenj - v pomoč nam bodo iskreno sporazumevanje in celo bratsko opominjanje), saj gre meja med žitom in ljulko skozi srce vsakega in samo Duh jo lahko razloči. Če smo pripravljene ponižno sprejeti Besedo, lahko rastemo ob njej, tudi ko je *»živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zareže do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca.«* (Hebrejcem 4, 12). Skupine Božje besede nočejo biti le ena izmed tolikih možnosti pristopa do Besede, ampak naj postanejo oblika skupnega, umirjenega, večkrat zahtevnega in težkega potovanja, toda polnega veselja do evangelija, ki more preoblikovati srce oseb in občestev.

Kaj dela skupina Božje besede?

Raje bom uporabil primer kot pa besede. Zahvaljujem se skupini Božje besede, ki mi je dovolila, da sem posnel njihovo srečanje. Nisem prepisal vsega, tudi zaradi prostora, a le najbolj pomembne odtenke njihovega soočanja. Seveda sem spremenil njihova imena. Predlagal sem jim svetopisemski odlomek, na katerem so zgradili *lectio*, ter jim posredoval uvodno shemo, ki jo navajam tu spodaj. Pripravil mi jo je prijatelj biblist, za kar se mu zahvaljujem. Odlomek je začetek petnajstega poglavja evangelija po Luku: prilika o izgubljeni ovci (op.: sami boste spoznali, da je prvi govornik, Ettore, tudi moderator skupine).

IZGUBLJENA OVCA

Uvodna sheda odlomka Luka 15, 1-7

Priliko o izgubljeni ovci navajata tako evangelij po Luku, kakor po Mateju (18, 11-14). Slednji jo vključi v besedilo 18. poglavja, kjer pisatelj poudarja vlogo krščanske skupnosti in pozornost do "malih". Jezus namreč zaključuje kratko priliko s trditvijo: *»Tako tudi ni volja vašega Očeta, ki je v nebesih, da bi se pogubil kateri od teh malih.«* (18,14).

Nasprotno Luka poveže priliko z drugima dvema: o izgubljeni drahmi in o očetu in dveh sinovih. Vključi ju v točno določeno okolje, ki ga opisujeta prvi dve vrstici poglavja: prihod cestnarjev in grešnikov k Jezusu in kritično mrmanje farizejev in pismoukov. Ta kontekst ni pripovedno povezan s tem, kar piše prej oziroma potem: torej ne gre za določen dogodek, a za primer Jezusovega običajnega ravnanja.

Cestnarji so pobiralci davkov, podobni poganom in torej nečisti; ljudstvo jih je imelo za tatove in dobičkarje. Grešniki so, ki živijo v nasprotju z Božjo postavo, so tisti "nespametni" ("prismojeni") o katerih govorijo psalmi in modrostne knjige. Evangeliji nam večkrat predstavijo skupaj cestnarje in grešnike (Mt 9,10-11;

Mt 11,19; Mr 2,15-16; Lk 5,30; Lk 7,34). Približajo se Jezusu, da bi ga poslušali. Jezus jih ne išče; lahko bi rekli, da jih privlači (tudi grešnica v Lk 7, 36-50 išče Jezusa). Čeprav imajo bolj sprejemljiv odnos kot pismouki in farizeji, so tudi njim namenjene tri prilike: morajo se spreobrniti k Očetovi usmiljeni ljubezni, kakor mlajši sin v tretji priliki (ob povratku ne išče Očeta, ki ga ljubi kot sina, pač pa kot gospodarja, da bi mu služil kot najemnik).

Pismouki so bili izvedenci v postavi, znali so jo razlagati z avtoriteto in prepisovali so sveto-pisemske tekste. Farizeji so bili člani judaistične struje, ki je bila zelo zvesta tekstu in stroga v interpretaciji in aplikaciji zakonodaje. Tudi pismouki in farizeji so večkrat povezani v isto kategorijo in jih evangeliji predstavljajo skupaj (Mt 5,20; Mt 12,38; Mt 15,1;Mt 23,1; Mt 23,13-29; Mr 2,16; Mr 7,1-5; Lk5,21; Lk 5,30; Lk 6,7; Lk 11,53; Jn 8,3).

Način njihovega pristopa je "potuhnjeno kritiziranje". Ta izraz označuje pravico do nečesa in ga evangelij po Luku uporablja trikrat. Poleg omenjenega še ko Jezus sprejme Levijevo povabilo na obed s svojimi tovariši cestninarji (5,30) in ko gre v hišo voditelja cestninarjev Zaharije (11,3). Jezusa navadno obsojajo, da »požrešnež je in pijanec, prijatelj cestninarjev in grešnikov« (Lk 7,

34) ter da obeduje z njimi, kar pa prelamlja pravila (tudi Petra bodo podobno obsodili, ker je vstopil v hišo stotnika Kornelija in jedel z njim: Apd 11,3). Skupno obedovanje je znamenje intimnosti in obed ima v Svetem pismu tudi eshatološki prizvok: velika gostija ob koncu časov (Izaija 25).

Prilika o izgubljeni ovci sloni na pastirstvu, kar je bilo zelo običajna dejavnost v Izraelu v Jezusovem času. Stara zaveza je že prej uporabljala ta simbol ter predstavila Boga v vlogi pastirja (prim. Jeremija 23, Ezekijel 34 in Psalm 23/22). Omenjeni pastir se posveča vsaki ovci posamično in je posebno pozoren na njeno specifično potrebo. Obliki Božjega pristopa nasprotuje oblika pristopa hudobnih pastirjev - voditeljev ljudstva, ki ga ne vodijo v njegovo dobro, ampak ga zlorablajo in razkropijo. Isto tematiko bo povzel Janez v 10. poglavju, kjer bo prikazal nasprotje med dobrim pastirjem in plačancem. Misel o izgubljeni ovci najdemo tudi v zadnji vrstici (176) psalma 118/119: *“Zablodil sem kakor izgubljena ovca: išči svojega služabnika, kajti nisem pozabil tvojih zapovedi.”*

Isti vzorec, ki ga evangelist uporablja v priliki o izgubljeni ovci, uporabi tudi v priliki o drahmi: izguba, iskanje, najdenje, veliko praznovanje. Tipično Lukovo retorično vprašanje na začetku

prilike (ne najdemo ga v podobni vrstici evangelija po Mateju) je oblika neposrednega vključevanja sogovornikov v pogovor. Jezus jo uporablja bodisi ko pripoveduje priliko in jo začne z vprašanjem *“kaj se vam zdi?”* (Mt 21,28) bodisi ko odgovarja tistim, ki mu zastavljajo vprašanja z drugim vprašanjem, npr. kaj naj storimo, da dosežemo večno življenje, o največji zapovedi, o davku Cesarju. Umik od devetindevetdesetih v puščavi in iskanje izgubljene ovce, pomeni očitno preferenco za tistega, ki je izgubljen v svoji enkratnosti (naštevaje “izgubljenih” ne sledi isti proporcionalni logiki kakor v nadaljnjih dveh prilikah: tu 1 na 100; pri drahmi 1 na 10; v zadnji priliki 1 sin na 2). Iskanje je trmasto in vztrajno: *“dokler je ne najde”*. Praznovanje s sosedi in prijatelji se zdi pretirano z ozirom na vsebino rešene-ga zapleta. Veselje zaradi najdene ovce se razširi: od pastirja na prijatelje in sosede, do nebes (v drugi priliki je omenjeno veselje božjih angelov v nebesih). Nebesa so znamenje Boga. Božje veselje nad enim samim grešnikom, ki se spreobrne je v nasprotju s trditvijo rabinskih tekstov: Bog se veseli vstajenja pravičnih in uničenja nespa-metnih.

Gre torej za “teološko” opravičenje Jezusovega obnašanja: obnaša se kakor Bog. Govorimo o “spreobrnjenju” grešnika in ne samo o njegovi

najdbi: in prostor za njegovo svobodo? Vsekakor je Bog sam protagonist te prilike in dveh naslednjih: zanj so uporabljene podobe pastirja, žene, očeta. Malo ali nič ne govori o grešniku in o njegovem spreobrnjenju. Pogled na spreobrnenje je tu iz Božjega zornega kota in ne iz grešnikovega. Spreobrniti se namreč pomeni prisvojiti si Božji zorni kot.

Ettore: S pesmijo smo poklicali Svetega Duha, sedaj lahko preberemo nocojšnji odlomek. Prebrali bomo prvih sedem vrstic 15. poglavja evangelija po Luku. Lahko bereš ti, Petra?

Petra: Prav.

**Iz evangelija po Luku
(pogl. 15)**

¹ Približevali so se mu vsi cestinarji in grešniki, da bi ga poslušali. ² Farizeji in pismouki pa so godrnjali in govorili: »Ta sprejema grešnike in jé z njimi.« ³ Tedaj jim je povedal tole priliko: ⁴ »Kdo izmed vas, ki ima sto ovc, pa izgubi eno od njih, ne pusti devetindevetdesetih v puščavi in gre za izgubljeno, dokler je ne najde? ⁵ In ko jo najde, jo vesel zadene na rame. ⁶ Ko pride domov, skliče prijatelje in sosede ter jim pravi: »Veselite se z menoj, kajti našel sem ovco, ki se je izgubila.« ⁷ Povem vam: Prav takó bo v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, ki se spreobrne, kakor nad devetindevetdesetimi pravičnimi, ki ne potrebujejo spreobrnjenja.«

Ettore: Prepričan sem, da ste vsi že brali bodisi ta evangeljski odlomek bodisi uvodno shedo in ste že sami razmišljali o njuni vsebini. Je ne bomo zopet prebrali: se strinjate?

Vsi: Strinjamo se.

Ettore: Kakor so nas naučili, skušajmo najprej razumeti evangelijski odlomek ter ugotoviti kdo so protagonisti. Nato bomo iskali dejanja.

Maura: To je lahko: cestnarji, grešniki, farizeji in pismouki ter seveda Jezus...

Doriana: Pozabila si izgubljeno ovco in ostalih devetindevetdeset...

Giovanna: Čemur odgovarjajo grešnik in devetidevetdeset pravičnih...

Matej: Pa tudi prijatelji in sosedge so zraven...

Ettore: Kaj počenjajo vsi tile?

Gregorio: Cestnarji in grešniki se približajo Jezusu, da bi mu prisluhnili...

Ettore: Torej jih ne išče Jezus, ampak ga sami iščejo...

Gregorio: Da, prav tako. Drugače pa je z ovco: piše, da se je izgubila; ne gre iskat pastirja ali poti nazaj v stajo...

Maura: Ne piše, da se je izgubila, ampak da jo je pastir izgubil...

Gregorio: Si prepričana, da jo je on izgubil in se ni izgubila sama?

Ettore: Vsekakor je med protagonisti tudi pastir...

Petra: A ni imenovan...

Ettore: Res, ne piše o pastirju, a o nekem splošnem "kdo izmed vas". Toda vrnimo se k dejanjem posameznih oseb.

Gregorio: Farizeji in pismouki potuhnjeno kritizirajo...Potuhnjeno, torej ne kritizirajo Jezusa očitno, a govorijo za hrbtom. Vendar to naredijo tako, da bi kritiko slišal....

Silvia: Podobno se dogaja včasih med nami...

Doriana: Me preseneča, kar naredi Jezus: jim ne stopi po robu, a jim pove priliko.

Ettore: In tej doda še dve, ki ju bomo prebrali na prihodnjih srečanjih: o izgubljeni drahmi in, kakor smo jo nekoč imenovali, "o izgubljenem sinu".

Doriana: Odkar sem resno vzela v roke evangelij moram priznati, da me prilike najbolj nagovarjajo... Čutim, da me vprašujejo, me prevzemajo.... na neki način mi ne dajo miru.

Ettore: Tudi današnja vzbuja vprašanja...

Petra: Vrnimo se k Jezusu in njegovim dejanjem. Tisti, ki govorijo za njegovim hrbtom, pravijo, da sprejema grešnike in je z njimi.

Gregorio: Če se dobro spomnim gre Jezus najprej na obed s cestninarjem Matejem in njegovimi tovariši, potem ko ga pozove, naj hodi za njim.

Petra: Res je, Jezus ne okrtači Mateja in če se ne motim niti Zaheja... Praznuje podobno kakor pastir v priliki. Ne graja ovce, pač pa povabi prijatelje in sosede na praznovanje.

Gregorio: Praznik je tudi v nebesih. Če pa so nebesa znamenje Boga, kakor piše v eksegezi te shede, pomeni, da sam Bog praznuje.

Matej: Da bomo natančni: piše, da je v nebesih praznik zaradi enega grešnika, ki se spreobrne. Torej je potrebno spreobrnjenje... ali ne?

Giovanna: Toda ovca se ne spreobrne. Ona samo sprejme, da jo pastir vzame na rame. Ali je to dovolj za spreobrnjenje? Dovoliti, da nam je odpuščeno....

Matej: Vem, kaj misliš, Giovanna: da se imam za enega izmed devetindevetdesetih pravičnih. Bodi mirna: tudi sam sem grešnik. Tako poceni usmiljenje me ne prepriča...

Giovanna: Vidim, da te papež Frančišek ne prepriča povsem, ko nas stalno spominja na Božje usmiljenje...

Ettore: Se priporočam, da se ne... Oprostite, če vstopim v pogovor kot voditelj, a se mi zdi važno, da zaključimo ta del *lectio*, spoznavanje besedila. Ali je še kak glagol vreden, da ga omenimo?

Gregorio: To, kar dela pastir: pusti devetindevetdeset ovc v puščavi, gre iskat izgubljeno, jo najde, jo dene na rame, gre domov, skliče prijatelje in sosede, jih povabi na skupno praznovanje....

Silvia: Naštela sem sedem dejanj... jih ni malo. Spominjam se, da sem nekoč med pridigo slišala, da vsebujejo evangeliji malo pridevnikov in veliko glagolov. Pomagajo nam na naši poti...

Doriana: In nas vznemirjajo. Premišljevala sem o tem, kar si dejal prej, Ettore, da prilika ne govori o pastirju, a o "kdo izmed vas". Če se dobro spominjam, si rekel, da je to nekaj splošnega. Jaz se ne strinjam s tabo:

tisti "kdo" sem jaz, je vsak izmed nas...Tudi sheda nas je opozorila, da skuša Jezus vedno vključiti poslušalca, posebno ko pripoveduje prilike. Ne samo poslušalca tistega časa, a tudi današnjega. Menim, da mora poslušalec tudi izbrati neko pot, ne samo poslušati.

Silvia: Imaš prav, zato vprašujem: kaj bi storila jaz? Ne razumem se na ovce: videla sem samo črede tu pa tam po karnijskih pašnikih. Mislim pa, da ne bi pustila devetindevetdesetih ovc v puščavi in bi šla iskat izgubljeno. In to v puščavi! Skušala bi jih vsaj spraviti na varno v stajo... Vedenje tega pastirja se mi zdi tako malo realistično. Skoraj bi rekla: slabše zanj, če se je izgubila. Verjetno je bila ovita v svoje misli, v svoje sanje ali pa je hotela biti drugačna od drugih... Skratka: ne bi pustila v nevarnosti devetindevetdesetih zaradi neumnosti ene.

Doriana: Razmišljala sem o svojem sinu. Odšel je od doma že pred leti, od tedaj ne vem ničesar o njem. Zanjel ga je čuden krog. Moji hčerki, ki sta prava bisera, sta poročeni. Ena mi bo kmalu povila vnuka. Onidve mi pravita naj, pustim to: da je bil Enrico vročerkvnež, da sva z možem naredila vse, kar je bilo mogoče... Jaz pa bi ga šla iskat... Pa tudi mislim, da bi pripravila praznovanje, ko bi ga našla. Oprostite, če so se mi orosile oči...

Ettore: Ne skrbi, Doriana. Vsi imamo svoje težave. Ni družin brez napak in niti sinov brez napak... Mislim pa, da Gospod išče tvojega Enrica...

Silvia: Po glavi mi roji še druga prilika: tista o dobrem pastirju. Če dobro pomislimo, je tudi tista precej čudna. Razumljivo, da pastir varuje ovce pred volkovi, a

da izbere svojo lastno smrt, ko mora izbrati med žrtvovanjem ovce ali sebe, se mi zdi nerealno. Tak pastir ne obstaja...

Gregorio: Prav imaš, Silvia. Praviš, da prilike niso simpatične pripovedke in včasih tako preprosto površinske, kakor se morda zdijo... Doriana je povedala nekaj resničnega. Stalno te vznemirjajo. V tebi odpirajo veliko vprašanj.

Matej: Odkar sodelujem v skupini Božje besede, moram priznati, da si postavljam več vprašanj kolikor je odgovorov. Ko sem na Ettorjevo vabilo začel prihajati v skupino, sem mislil, da je problem v tem, da dobro razumemo vrstice Svetega pisma. Čutil sem se nepripravljen in prestrašen. A umiril sem se, ko smo začeli z evangelijem in ne na prvih straneh Svetega pisma, od Adama in Eve, da se razumemo. Tako sem polagoma dojel, da so bistvo srečanj vprašanja, ki mi jih evangelij postavlja. Da, bil sem v zagati. Star sem 70 let in evangelij se mi je zdel tako drugačen od katekizma, ki so me ga učili v mladosti... Priznam: imam težave... Toda iskreno moram pripomniti, da me Jezus iz evangelijev očara.

Ettore: Samo nekaj let sem mlajši od tebe, Matej, in te razumem. Katekizem tistih časov ni bil napačen, kakor niso bile zgrešene molitve, ki me jih je učila nona Giuseppeina, ko me je vodila v cerkev in me vabila, naj pošljem Jezusu poljubček... Toda pristopiti k evageliju, se poglobiti vanj v teh večerih z vami, mi odpira nov svet. Tudi meni se odpirajo stalno nova vprašanja. Ne samo osebna. Na primer se vprašujem, kako se kot skupnost

v naši župniji soočamo s tem evangelijem. Zelo bi bil vesel, ko bi ga vzeli za uvodno *lectio* prihodnjega pastoralnega sveta.

Petra: Dobra zamisel. Kot tajnica župnijskega sveta jo bom predlagala župniku. Moram priznati, da se je v našem župnijskem svetu marsikaj spremenilo, odkar začenjamo naše seje z kratko *lectio*. Na začetku so bili vsi bolj sramežljivi in je bilo že veliko, če so vsi, ali skoraj vsi, vsaj glasno ponovili vrstico, ki jih je najbolj nagovorila. Nato smo postali bolj zgovorni in smo začeli odgovarjati na dve vprašanji, ki nam jih je ponudil nadškof že pred časom: v luči te evangeljske vrstice kdo je Jezus? kdo sem jaz?

Maura: Prav imaš, Petra. Tudi jaz sem članica sveta. Odkar začenjamo seje tako, so veliko boljše in se tudi bolje poznamo. Vsak pove nekaj o sebi v zvezi z evangelijem, in se učimo skupaj ubirati pot naše pastoralne enote v luči Jezusovih kriterijev.

Ettore: Oprostite, če kot voditelj včasih preusmerim pogovor k današnjemu odlomku. Vrnem se k temu, kar je rekla Petra. Vas lahko prosim, da odgovorite na dve vprašanji, na kratko seveda: kdo je Jezus v tem odlomku in kdo smo mi?

Gregorio: Jezus je oseba, ki se veseli grešnikov in praznuje z njimi. In jaz? Jaz sem grešnik in sem vesel, da to sem, tako mu dajem priložnost praznovanja, ko mi odpusti in me vzame na svoje rame...

Matej: Če se spreobrneš...

Silvia: Jezus je nekdo, ki nas išče in nas vzame na svoja ramena, na varno, z veliko občutljivostjo. Jaz? Jaz vem, da sem grešnica, velikokrat pa mislim, da sem na pravi poti in včasih sem prepričana, da ne spadam med devetindevetdeset pravičnih; večkrat namreč mislim, da je grešnikov devetindevetdeset, jaz pa edina na pravi poti...

Petra: Jezus je oseba, ki se veseli grešnikov. Ni sodnik, pripravljen kaznovati. In Mariji ni potrebno, da mu zadrži roke, ker jih ne uporablja za kaznovanje... Kdo sem jaz? Ali bolje, kdo bi rada bila? Oseba, ki jo ljubijo, ji odpustijo, ki je tudi sama pripravljena odpustiti in, kar je morda še najtežje, ki odpusti sebi.

Giovanna: Strinajm se, Petra. Že prej sem rekla: spreobrnjenje pomeni sebi dovoliti, da se spreobrnemo, da ljubimo sebe. To bi rada še bolj izkusila, vse od zakramenta spovedi dalje. Tako težkò je. A rada bi v tem zakramentu iskala Jezusa, kakor so ga iskali cestninarji in grešniki v evangeliju. Rada bi našla Očetovo odpustanje in novo življenje pod vodstvom Svetega Duha.

Maura: Sveti Duh. Večkrat pozabimo nanj. A le Duh nam pomaga razumeti Božjo besedo in živeti po njej. Sami tega ne zmoremo. Klicati ga moramo, da pošlje v srce in v življenje to, kar nas uči evangelij.

Doriana: Naj me Sveti Duh razsvetli, kako naj pomagam svojemu sinu. Morda samo jokati in moliti.

Ettore: Glede molitve, katero molitev vam vzbuja ta prilika?

Maura: Tisti čudoviti psalm o pastirju, ki nas vodi po zelenih pašnikih. Ti, Ettore, ki si več v Svetem pismu, poskusi ga najti...

Petra: Ta psalm tudi pojemo. Rada imam melodijo, ki jo je uglasbil prof. Trošt, če se ne motim: Gospod je moj pastir, na zelenih pašnikih mi daje ležišča, v njegovi hiši bom prebival vse dni življenja...

Ettore: Zaključimo torej s prepevanjem psalma. Petra, ti daj intonacijo, saj ga dobro znaš.

Gospod je moj pastir, nič mi ne manjka.
Na zelenih pašnikih mi daje ležišče;
k vodam počitka me vodi.
Mojo dušo poživlja,
vodi me po pravih potih zaradi svojega imena.
Tudi če bi hodil v temni dolini,
ne bom se bal hudega, ker si ti z menoj,
tvoja gorjača in tvoja palica, sta mi v tolažbo.
Pogrinjaš mi mizo vpričo mojih nasprotnikov, z
oljem mi glavo maziliš, moj kelih je zvrhan.
Dobrotljivost in milost mi sledita
vse dni mojega življenja;
in v Gospodovi hiši bom prebival,
vse dni življenja.

PREDLOGI IN POBUDE

Ob koncu tega pisma sprejmite nekaj napotkov in predlogov za rast v spoznavanju Božje besede, da bi postala vedno bolj središče življenja vsakega kristjana in vsake skupnosti.

Skupine Božje besede

Skupine Besede so glavna izbira naše škofije v tem pastoralnem letu. Lanskemu začetnemu obdobju, ko smo vzeli v roke posebno evangeljske odlomke o Vstalem in njegovem poslanstvu, sledi letos evangelij po Mateju, ki ga bomo prebirali v letu A nedeljskega lekcionarija.

Ta izbira ni edina in morda tudi ni edinstvena, a prosim vse skupine Besede v škofiji, naj sledijo tem smernicam in metodi dela. To velja za skupine v župnijah in pastoralnih enotah kakor tudi v združenjih in gibanjih. Če bomo molili vsi z isto Besedo, bo lahko naša Cerkev zelo zrasla, mi pa bomo izkusili večji smisel pripadnosti; bomo del iste poti, po kateri skupno hodimo. Vem, da se bodo počutile nerodno skupine, ki se že dolgo srečujejo in navadno obravnavajo nedeljske odlomke Božje besede, posebno evangelij. Toda prav ta evangelij je isti, ki ga bomo brali med nedeljskim bogoslužjem. Znotraj rednega branja evangelija po Mateju bomo skušali posvetiti posebno pozornost tistim odlomkom, ki jih beremo pri nedeljskih mašah: takoj bomo spoznali, koliko bogastva ponuja vsak posamezni odlomek (ki razumljivo med bogoslužjem ne

more biti predolg) v svojem kontekstu in na poti, ki jo razvija evangelist. Skupine, ki se že dolgo zbirajo in so si že prisvojile lastno obliko in način branja, se bodo morda počutile prisiljene izbrati nekaj, kar je nižje od njihovih sposobnosti. Prepričan sem, da nekoliko ponižnosti in pripravljenost začeti novo metodologijo, ki bo lahko vključila še več oseb, ne bosta škodili... (pa tudi predlagam, da se razdelite tam, kjer lahko iz ene večje skupine nastaneta dve, v kateri se bodo lahko vključile nove osebe).

Na škofijski ravni pripravljamo mesečna srečanja za animatorje skupin in vse, ki to želijo. Na njih bomo predstavili svetopisemsko shedo v obliki uvajanja v branje evangelija po Mateju. Sheda ne bo izčrpala vse dejavnosti skupine, a ji bo pomagala, da začne delo s preprosto in trdno eksegetsko bazo (in ne zapade v moralizme, sentimentalizme, stranpoti...).

Srečanje skupine naj bo vsaj na štirinajst dni in nanj se mora pripraviti vsak osebno. Vodi ga moderator ali kdor je izbran za to. Skupina se lahko sreča v domači hiši, če družini ni nerodno gostiti, lako pa tudi v župnijskih prostorih ali na sedežu združenja. Zelo koristno bo začeti srečanje v zbrani tišini. V sredini prostora nja bo ikona, sveča, Sveto pismo. Srečanje se začne s klicanjem Svetega Duha.

Sheda vsekakor ne nadomešča srečanja, ampak ga pripravi: pomaga pri prvem delu (*lectio*), da lahko vsak sliši besedo in se ji približa (*meditatio*) ter pride do molitve (*oratio*) in do izbire v konkretnem življenju svoje skupnosti, tudi v luči prihodnjih izbir krajevnega občestva (*actio*). Med škofijskim srečanjem lahko anima-

torji izrazijo vprašanja, dvome, težave, predloge svoje skupine.

Obstajajo različne in sprejemljive oblike izvrševanja posameznih delov srečanja. Primer, ki smo ga navedli prej, predstavlja skupino, ki daje večjo pozornost *lectio* in se ji posveti v obliki pogovora; da bi bolje spoznali odlomek, si postavi nekaj vprašanj: kdo so osebe, katere glagole srečamo (oz. katera dejanja izvajajo osebe), kdo je Jezus, kdo sem jaz (ali kdo smo mi). Sledijo tudi nekatera izhodišča na podlagi življenja prisotnih ali skupnosti - v katero so vključeni - in molitev.

Lahko damo večjo pozornost stopnji *meditatio*, če smo *lectio* že prej predelali osebno. V takem primeru bomo začeli srečanje z izmenjavanjem misli prisotnih, ki so že prej premišljevali s pomočjo eksegetske shede (lahko sicer zopet preberemo nekatere vrstice). Med posegom posameznika ostali ne smejo vpadati v besedo, da bi osebno razmišljanje ne postalo povod za pohvalo ali kritiko govornika, pač pa naj bo priložnost, ki naj bogati vse udeležence. Prvemu krogu razmišljanja lahko sledi drugi. V njem lahko vsak izpostavi animatorju svoje dvome ali vprašanja. Vsi naj poskušajo odgovoriti ali pa naj skupno pripravijo vprašanje za naslednje škofijsko srečanje. Ob koncu poskusite ugotoviti, kako lahko skupno razmišljanje pomaga občestvenim izbiram in korakom, ki izvirajo iz poslušane in premišljene Božje besede. To velja tako za dejavnosti skupine ali večje skupnosti (župnija, pastisko področje itd) kakor tudi za Cerkev ali družbo.

Drugačna oblika srečanja lahko osredotoči svojo pozornost na zadnjo stopnjo, na razpoznavanje v luči prihodnje *actio*.

Vsaka skupina mora ob poslušanju Božje besede najti sebi primerno obliko in jo izboljševati na podlagi dozorevanja. Vsekakor: da bi se izognili raznim oblikam sentimentalizma, emocij, pobožnjakarstva ali da ne bi takoj prešli v praktičnost in učinkovitost, je vedno potrebno posvetiti čas polušanju in razumevanju odlomka Božje besede, z iskreno odprtostjo Svetemu Duhu, ki ga moramo klicati z zaupanjem.

Beseda pri nedeljskem bogoslužju

Bogoslužna prenova nam že desetletja ponuja bogato izbiro Božje besede. Kako naj jo sprejmemo, da bo za nas dragoceni zaklad? Kakor smo rekli, lahko skupine Besede dajo prednost tistim odlomkom evangelija po Mateju, ki jih beremo ob nedeljah. Upam, da obstaja v vsaki župniji ali pastoralni enoti mjhna skupina bralcev, ki se pravočano pripravijo za branje nedeljske božje besede, morda z duhovnikom. Jasno je, da moramo oznanjati Božjo besedo med bogoslužjem dobro, ne improvizirano, ne kot otroci, a kot pripravljene osebe.

Homilija se mora ujemati z Besedo. Pripravljena naj bo tudi s pomočjo modrih in konkretnih spodbud papeža Frančiška (prim. *Evangelii gaudium*, 135-144).

Koristno bo, če bomo spodbudili vernike, naj odnesejo domov lističe nedeljskega bogoslužja (torej je potrebno, da jih je pri maši dovolj za vse). Med tednom bo lahko vsak zopet prebral evangelij ali berilo, podčrtal vrstico, povzel prošnjo.

Tudi župnijski listi ali glasila pastoralnih področij bi morala vsebovati komentar k nedeljski božji besedi. Na razpolago je tudi video »Vivere la Parola«, ki ga vsako nedeljo ponuja spletna stran naše nadškofije in njeni *social-network* (poleg duhovnikov bodo sodelovali pri pripravi tudi diakoni, redovniki in redovnice, laiki in laikinje).

Beseda med delavniškim bogoslužjem

Poleg velike skupine nedeljnikov obstajajo v naših župnijah še vedno manjše skupine, ki obhajajo vsakdanjo sv. mašo. Tudi med njo mora biti branje Božje besede pripravljeno in nikoli improvizirano. Da bi dali prednost *lectio*, je bolj primerno brati vsak dan delavniški lekcionar, kadar uporaba svetniškega ni nujno obvezna.

Prosim tudi, naj uvede branje Božje besede pri vsaki delavniški maši dveminutno (ne več...) razmišljanje ali kratka homilija: ena ali druga oblika naj podčrtata tematiko, vrstico. Primerno bo tudi izreči besedo ali dve na začetku branja nove knjige ter jo primerno uokviriti. Tiste, ki morejo, povabite, naj vzamejo v roke knjigo tudi doma, morda ob pomoči komentarja.

Kadar pri maši niso predpisana določena evharistična besedila, bo v veliko pomoč, če izberemo med mnogimi razpoložljivimi mašnimi obrazci tistega, ki se ujema z dnevno Božjo besedo in z življenjem v skupnosti.

Beseda v vsakdanjem življenju

Kdor se ne more udeležiti delavniškega bogoslužja, lahko sam vsak dan prebere odlomke božje besede, ki so določene za tisti dan (najdete jih na spletni strani *www.hozana.si* ali drugod).

V pomoč vam bo lahko tudi namizni koledarček, ki ga pripravljamo za našo škofijo in ga boste prejeli v roke prvo adventno nedeljo. Prebrati vrstico, shraniti jo v srce, izpeljati iz nje molitev, ki naj nas spremlja skozi delovni dan: to lahko postane izvir velike tolažbe in spodbude za krščansko življenje.

Združenja, gibanja, skupine Besede lahko tudi same ponudijo svojim članom vrstico Božje besede za vsak dan (bolje, če je to iz dnevnih beril): mnogi lahko danes poskrbijo za to s pomočjo internetnega omežja.

Tudi katehistinje in katehisti naj najdejo preproste in privlačne oblike za vključevanje otrok, odraščajočih in mladostnikov v spoznavanje Božje besede, evangelija, Jezusa.

UNIČENA KNJIGA, POJEDENA KNJIGA, ODKRITA KNJIGA

Svojo pot smo začeli s knjigo, ki so jo spet našli v templju. V Svetem pismu tudi drugod piše o knjigi Besede. Opozorim na tri prehode: namerno uničena knjiga, pojedena knjiga/zvitek, odkrita knjiga.

Uničena knjiga: odklonjena Beseda

V 36. poglavju preroka Jeremija beremo o vzemirljivem dogodku. Kralju Jojakinu, sinu kralja Jozija (tistega, ki je našel knjigo in je bil po religioznosti pravo nasprotje svojega očeta) so prinesli knjigo (v obliki zvitka), ki jo je po narekovanju napisal Baruh in je vsebovala Jeremijeve prerokbe. Glejte kaj stori kralj: *»Kralj je poslal Jehudíja, naj gre po zvitek. Ta ga je vzel iz sobe pisarja Elišamája; potem ga je Jehudí bral na ušesa kralja in na ušesa vseh višjih uradnikov, ki so stali ob kralju. Kralj je takrat stanoval v jesenski palači – bilo je v devetem mesecu – in ogenj je gorel pred njim. Brž ko je Jehudí prebral tri do štiri stolpce, jih je kralj s pisarskim nožem odrezal in jih vrgel v ogenj na žerjavici; vse dotlej, dokler ni ves zvitek zgorel v ognju na žerjavici. Ne kralj ne njegovi služabniki se niso zbal in pretrgali oblačil, ko so slišali vse te besede. Elnatán, Delajá in Gemarjá so sicer rotili kralja, naj ne sežiga zvitka, pa jih ni maral poslušati. Kralj je ukazal kraljevemu sinu Jerahmeélu, Azriélovemu sinu Serajáju in Abdeélovemu sinu Šelemjájju, naj primejo pisarja Baruha in preroka Jeremija. A Gospod ju je skrila.«* (Jeremija 36, 21-26).

Zelo preseneča, kako kralj izredno mirno posluša branje celotnega zvitka in ga nato uniči, košček za koščkom. Besedo lahko zavestno poslušamo, a tudi zavržemo, tistega pa, ki jo oznanja, utišamo.

Pojedena knjiga

Obstajajo pa tudi taki, ki sprejmejo Besedo in se hranijo z njo: na primer prerok Ezekijel. Glejte, kaj se mu pripeti, ko ga Bog pokliče:

«Ti pa, sin človekov, poslušaj, kar ti govorim! Ne bodi uporen kakor ta uporna hiša! Odpri usta in jej, kar ti dajem!» Videl sem: glej, roka se je iztegnila k meni in glej, v njej je bil knjižni zvitek. Razvil ga je pred menoj; bil je popisan na prednji in na zadnji strani. Na njem so bile zapisane žalostinke, tožba in bolečina. Rekel mi je: “Sin človekov, jej, kar ti je ponujeno! Pojej ta zvitek, potem pojdi in govôri Izraelovi hiši!” Odprl sem usta in dal mi je jesti ta zvitek. Rekel mi je: “Sin človekov, nasiti si telo in si napolni notranjost s tem zvitkom, ki ti ga dajem!” Použil sem ga in v ustih mi je bil sladek kakor med. Nato mi je rekel: “Sin človekov, pojdi, napoti se k Izraelovi hiši in jim govôri z mojimi besedami!” Dalje mi je rekel: “Sin človekov, vse moje besede, ki ti jih govorim, si vtisni v srce in jih poslušaj z ušesi. 11 Potem pojdi in se napoti k izgancem, k sinovom svojega ljudstva, in jim govôri; reci jim: Tako govori Gospod Bog – naj poslušajo ali ne». (Ezekijel 2,8-3,1-4.10-11).

Prerok je povabljen, naj se krepi z Božjo besedo, jo posluša in hrani v srcu, samo tako jo lahko tudi oznanja. Beseda, sladka kot med, četudi nosi v sebi “tožbe, jok in gorje”, žalovanje Boga zaradi svojega ljudstva v iz-

gnanstvu. A Beseda je vedno tudi tolažilna. Najprej za tistega, ki jo oznanja, potem za tistega, ki jo sprejme in poslušša z vsem srcem.

Odkrita knjiga

V Razodetju, zadnji svetopisemski knjigi, srečamo podobnen dogodek kakor pri Ezekijelu: videc mora pojesti knjigo (pogl. 10). Prav tu beremo še o drugi knjigi, skrivnostni knjigi, zapečatenimi s sedmimi pečati:

«In v desnici njega, ki je sedel na prestolu, sem videl knjigo, popisano znotraj in zunaj in zapečateno s sedmimi pečati. Videl sem silnega angela, ki je klical z močnim glasom: »Kdo je vreden, da odpre knjigo in odtrga njene pečate?» Toda nihče ne v nebesih ne na zemlji ne pod zemljo ni mogel odpreti knjige ne pogledati vanjo. Silno sem jokal, ker se ni našel nihče, ki bi bil vreden, da odpre knjigo in pogleda vanjo. Tedaj mi je rekel eden izmed starešin: "Ne jokaj! Glej, zmagal je lev iz Judovega rodu, Davidova korenina, da bi odprl knjigo in njenih sedem pečatov." Tedaj sem videl: na sredi med prestolom in štirimi živimi bitji ter starešinami je stalo Jagnje, kakor zaklano, in imelo je sedem rogov in sedem oči: to je sedem Božjih duhov, poslanih po vsej zemlji. Jagnje je stopilo naprej in vzelo knjigo iz desnice sedečega na prestolu. In ko je vzelo knjigo, je četvero živih bitij in štiriindvajset starešin padlo pred Jagnje. Vsak je imel harfo in zlate čaše, napolnjene z dišavami, ki so molitve svetih. In peli so novo pesem: "Vredno si, da vzameš knjigo in odtrgaš njene pečate, ker si bilo zaklano in si s svojo krvjo odkupilo Bogu ljudi iz vsakega rodu, jezika, ljudstva in naroda ter si jih napravilo našemu Bogu za kraljestvo in duhovnike in kraljevali bodo na zemlji« (Razodetje 5,1-10).

Božje Jagnje, tisti, ki je daroval življenje za nas, je Tisti, ki daje globok smisel vsakemu Pisanju. On je živa Beseda, Beseda, ki je meso postala. Vsaka svetopisemska vrstica ima v njem smisel in izpolnitev. On je kriterij za branje, poslušanje Besede in življenja po njej.

On razlaga Besedo, a je res tudi nasprotno. Hieronim je zapisal »Nepozavanje Svetega pisma je nepoznavanje Kristusa«. Sveto pismo nam odkriva Jezusa, našega Odrešenika. Zato je bistveno, celo nujno, da ga poznamo. To nas prosi tudi II. vatikanski koncil, ki zaključuje odlok o Božji besedi, *Dei verbum*, prav s Hieronimovo mislijo.

Posredništvo tega svetnika, ki je svoje življenje posvetil Svetemu pismu in ki ga imamo lahko za svojega (bil je v Ogleju...), naj nam izprosi milosti, ki jih prosi psalmist: »Luč na moji poti je tvoja beseda, luč na moji poti« (Psalm 118/119, 105). Marija, naša mati in sestra, pa naj nam dovoli, da vzkliknemo z njo: »Glej, dekla sem Gospoda, naj se mi zgodi po tvoji besedi« (Lk 1, 38).

Svetišče na Barbani, 8. septembra 2019
Praznik Marijinega rojstva

+
nadškof

